

Good Fortune Bronnenblad

Regie: Jeremy Levine en Landon van Soest

Jaar: 2009

Duur: 40 minuten

Website: www.goodfortunefilm.com

12

Inhoudsopgave

1. Kenia
2. De hedendaagse maatschappij
 - 2.1 Bevolking
 - 2.2 Economie
 - 2.3 Mensenrechtensituatie
3. Belangrijkste thema's in de film
 - 3.1 Conflicten en politiek geweld
 - 3.2 Verstedelijking
 - 3.3 Sloppenwijk Kibera
 - 3.4 Millenniumdoelen
4. Links voor verdere informatie
5. De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

Amnesty International
Movies that Matter
Colofon

2. De hedendaagse maatschappij

2.1 Bevolking

Kenia telt ongeveer veertig verschillende etnische groepen, waarvan de Kikuyu de grootste is: ruim 20 procent. Ze wonen voornamelijk op het vruchtbare land van Midden-Kenia als boeren. Ook de handel is voor veel Kikuyu een belangrijke bron van inkomsten. Veel Kikuyu wonen in Nairobi en bekleden daar belangrijke zakelijke en politieke posities.

2.2 Economie

Kenia gaat door een diep economisch dal, de ergste recessie sinds 1963, het jaar waarin Kenia onafhankelijk werd. Naar schatting leeft ongeveer de helft van de bevolking onder de armoedegrens. De werkloosheid is maar liefst 40 tot 50 procent. Dit hangt samen met de zeer snelle bevolkingsgroei. Buitenlandse hulp is zeer belangrijk voor de economie. De Wereldbank heeft zo'n 2 miljard dollar bestemd voor Kenia, maar eerst zal er iets gedaan moeten worden aan de corruptie. In ontwikkelingsplannen ligt de nadruk dus op bestrijding van corruptie en daarnaast bestrijding van armoede en analfabetisme, verbetering van de medische voorzieningen en het transportsysteem. Kenia is net als veel andere Afrikaanse landen een agrarisch land, maar sinds 1987 is het toerisme de belangrijkste bron van inkomsten. Jaarlijks komen er zo'n 700.000 toeristen naar Kenia. Toch is het toerisme kwetsbaar. Politieke en etnische problemen zorgen voor negatieve publiciteit, waardoor veel toeristen voor een andere bestemming kiezen.

2.3 Mensenrechtensituatie

De nieuwe Grondwet van Kenia (2010) moet de burgers beter beschermen tegen

mensenrechtenschendingen. Maar dat lost niet direct alle problemen op. In werkelijkheid gaan de schendingen van mensenrechten gewoon door. Zo zijn er bijvoorbeeld geen straffen opgelegd na de gewelddadigheden rondom de verkiezingen van 2007.

Geweld tegen vrouwen en meisjes, waaronder verkrachting, speelt zich in het hele land af. Volgens de wet is dit echter geen geweld, zodat daders niet gestraft worden. Met name vrouwen in sloppenwijken zijn kwetsbaar, omdat het er bijvoorbeeld 's avonds erg onveilig is. Er is geen straatverlichting en er zijn alleen maar kruip-door-sluip-door-weggetjes. De meeste huizen hebben bovendien geen eigen toilet en vrouwen moeten 's avonds of 's nachts ook naar het toilet. Deze wijken bestaan niet in het officiële register van de stad. Daarom voelt de overheid zich niet verantwoordelijk om bijvoorbeeld veiligheid te garanderen door politiebescherming en ook niet voor voorzieningen zoals drinkwater en sanitair. Soms wil de overheid de sloppenwijken het liefst laten verdwijnen maar de mensen hebben geen alternatief en willen blijven. Dat leidt soms tot stevige confrontaties, waarbij overheden niet schuwen om geweld in te zetten om mensen uit hun huizen te drijven. Woningen worden letterlijk uit de weg geruimd door bulldozers, zonder dat de bewoners op de hoogte zijn gesteld of een andere woningen krijgen toegewezen. Protest is niet mogelijk of wordt met geweld onderdrukt. Omdat deze bewoners zich geen 'gewone' woning kunnen permitteren, blijft het probleem bestaan.

3. Belangrijkste thema's in de film

3.1 Conflicten en politiek geweld

In 1963 werd Kenia onafhankelijk. De eerste jaren na de onafhankelijkheid groeide de economie en was er politieke stabiliteit. Halverwege de jaren zeventig begon dit echter te veranderen, onder meer vanwege inflatie, dalende prijzen van exportproducten, corruptie en onderdrukking van politieke vrijheden.

Onder president Daniel arap Moi, die maar liefst 24 jaar lang met ijzeren vuist regeerde, gleed Kenia verder af naar instabiliteit en armoede. Dit leidde in het begin van de jaren negentig tot conflicten waarbij duizenden doden vielen en tienduizenden mensen dakloos raakten.

Daarna, in 2002, werd Mwai Kibaki president. Hij liet zijn eigen etnische groep, de Kikuyu, profiteren van zijn macht. De overige etnische groepen wilden om die reden een andere president en bij de verkiezingen van 2007 stemden zij op oppositieleider Raila Odinga. Kibaki won echter de verkiezingen, zeer waarschijnlijk door middel van intimidatie en fraude. Er brak geweld uit en er vielen uiteindelijk vijftienhonderd doden, onder andere in het westen van het land en in de sloppenwijken van Nairobi. Ongeveer 250.000 mensen sloegen op de vlucht.

Na een bemiddelingspoging van oud-secretaris-generaal van de Verenigde Naties Kofi Annan werd een coalitieregering gevormd met Kibaki nog altijd als president en presidentskandidaat Odinga als premier. Kibaki bleek betrokken te zijn geweest bij misdaden tegen de menselijkheid, gepleegd tijdens de onrust rond de verkiezingen. Ook Odinga was verantwoordelijk voor politiek geweld in deze

periode. De zaak is aangekaart bij het Internationaal Gerechtshof in Den Haag. Zes Keniaanse autoriteiten zijn in staat van beschuldiging gesteld.

3.2 Verstedelijking

De mens van de 21e eeuw is een stadsmens. Sinds dit jaar woont de helft van de wereldbevolking in de stad. De verstedelijking van de wereld gebeurt in rap tempo. Iedere week komt er een miljoen nieuwe stadsbewoners bij – zo'n 180.000 per dag! Deze groei is volgens de VN onomkeerbaar. Inmiddels woont meer dan de helft van de wereldbevolking in steden.

Verstedelijking is al duizenden jaren aan de gang, maar was nog nooit zo snel en zo massaal. In 2030, voorspellen de VN, zullen maar liefst 5 miljard mensen in steden wonen. Dat is zo'n 60 procent van alle wereldburgers. De explosieve groei van steden vindt nu vooral plaats in ontwikkelingslanden: in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Van de nieuwe stadsbewoners woont tachtig procent in één van die continenten. Volgens het VN-bevolkingsrapport zullen de meeste nieuwe stedelingen arm zijn en in sloppenwijken leven. Nu al wonen een miljard mensen in een sloppenwijk. Dat worden er de komende tijd alleen maar meer.

In Europa en Noord-Amerika wonen de meeste mensen al veel langer in steden. In Europa is dat zo'n 70 procent van de bevolking. De verstedelijking van het Westen is op gang gekomen tussen 1750 en 1950 als gevolg van de Industriële Revolutie. Door de opkomst van landbouwmachines hadden boeren

3. Belangrijkste thema's in de film

minder handen nodig om het land te bewerken. Seizoenarbeiders die daardoor minder werk hadden, werden naar de stad gedreven op zoek naar werk. Tegelijkertijd trok de opkomst van de industrie mensen juist naar de stad, omdat ze daar aan de slag konden in een van de talloze fabrieken. Deze ontwikkeling leidde uiteindelijk tot de bloei van westerse steden tot economische en culturele centra. De trek naar de steden die nu in de Derde Wereld plaatsvindt, is geheel anders dan de westerse verstedelijking van eind 18e eeuw. De groei is veel massaler en verloopt veel sneller en heeft andere oorzaken dan de westerse verstedelijking.

In ontwikkelingslanden worden veel mensen naar de stad gedreven door oorlog en onveiligheid, mislukte oogsten en de gevolgen van klimaatverandering, zoals droogte en overstromingen. Ook zijn de meeste mensen op zoek naar betere levensomstandigheden en in de stad liggen nou eenmaal altijd meer kansen dan op het platteland. De meeste nieuwkomers komen letterlijk aan de rand van de samenleving terecht: in sloppenwijken. Daar zijn ze soms slechter af dan hun landgenoten op het platteland. In sloppenwijken ontbreken een of meer basisvoorzieningen: schoon drinkwater, fatsoenlijke huizen, sanitaire voorzieningen, onderwijs en gezondheidszorg. Maar meestal hebben mensen in de stad wel een beter perspectief op verbetering, omdat er meer mogelijkheden zijn. Volgens het VN-bevolkingsfonds is verdere verstedelijking niet te voorkomen, maar kan het ook positief zijn. Steden zijn centra van ontwikkeling, hoop en kansen: kansen op economische groei, kansen op onderwijs en kansen om mee te doen aan

sociale en politieke activiteiten.

3.3 Sloppenwijk Kibera

Sloppenwijken heten in Engelstalige landen slums. Kibera (betekent bos of jungle), bij de Keniaanse hoofdstad Nairobi, is de grootste sloppenwijk van Afrika: schattingen lopen uiteen van 500.000 tot 1,5 miljoen inwoners. Kenmerkend voor sloppenwijken is vaak het ontbreken van water en sanitair, overbevolking, niet-duurzame bouw van de huizen en onzekerheid over eigendomsrechten. Sloppenwijken ontstaan door verschillende factoren, o.a. extreme armoede op het platteland, verkrotting van stadswijken door economische achteruitgang, het 'wegduwen' van ongewenste groepen uit de stad (inheemsen, minderheden) en natuurrampen die mensen van hun woonplaats verdrijven. Vaak is de sloppenwijk een 'overloopgebied': nieuwkomers (bijvoorbeeld van het platteland) proberen via de sloppenwijken een plek in de stadseconomie te krijgen. Vaak ook houden autoriteiten de sloppenwijken om politieke redenen in stand: ze zijn dumpplaatsen voor mensen voor wie de overheid liever niet wil zorgen omdat ze daar geen belang bij heeft. Meestal hebben de bewoners geen woonzekerheid (security of tenure): ze zijn niet wettelijk eigenaar van het huis of de grond, ze betalen 'huur' zonder kwitanties aan schimmige huisbazen of criminele bendes, ze kunnen zich niet op een bepaald adres bij de gemeente laten registreren enz.

3. Belangrijkste thema's in de film

Veelvoorkomende misstanden in de sloppenwijken zijn:

- Er is volop geweld, van de kant van politie, drugshandelaars, bendes, burgerwachten, milities enz. Regeringen zien bepaalde sloppenwijken als 'oorlogsgebied' waar de 'vijand', bijvoorbeeld drugshandelaars, vernietigd moet worden, desnoods ten koste van de bevolking.
 - Er zijn veel kleine wapens in sloppenwijken; voorbijgangers, spelende kinderen en anderen komen om bij incidenten en ongelukken.
- Bewoners worden willekeurig uit hun huis gezet, of hun krotten worden vernietigd om plaats te maken voor nieuwbouw zonder dat de bewoners compensatie of alternatieve woonruimte krijgen.
- Bewoners hebben geen rechtszekerheid. Als ze huur betalen kan die door eigenaren volstrekt willekeurig worden verhoogd. De waterleiding kan zomaar worden afgesloten, een voorziening zoals een ziekenpost of publiek toilet zomaar worden weggehaald.

Amnesty International eist van regeringen onder meer:

- voer strikte controle uit op de politie, zodat het geweld beperkt wordt tot het minimaal noodzakelijke;
- maak een einde aan alle huisuitzettingen die illegaal zijn of waar geen schadeloosstelling wordt betaald, en garandeer inspraak van de bevolking voordat er sprake is van ontruiming;
- vaardig maatregelen uit die mensen woonzekerheid garanderen.

Kibera ligt op ongeveer vijf kilometer van het centrum van Nairobi. In totaal beslaat de wijk een gebied van 2,5 vierkante kilometer, minder dan 1 procent van Nairobi's totale oppervlak. Desondanks woont meer dan een kwart van de populatie van Nairobi in Kibera. Toen Kenia in 1963 onafhankelijk werd, verklaarde de overheid Kibera tot een niet-officiële nederzetting. Toch bleven mensen er wonen. Tegen de jaren zeventig verhuurden landeigenaren hun grond er zelfs tegen veel hogere prijzen dan de wet toestond. Deze hoge prijzen maakten dat veel mensen er niet konden wonen in officiële huizen, wat leidde tot de bouw van sloppenwoningen. Momenteel wonen in Kibera mensen uit alle bevolkingsgroepen van Kenia. De grond waar de sloppenwijk op staat is officieel nog altijd eigendom van de Keniaanse overheid, maar deze blijft weigeren de wijk te erkennen.

Zodoende zorgt de overheid ook niet voor voorzieningen zoals scholen, ziekenhuizen, stromend water en elektriciteit. Kibera is zwaar vervuild, onder andere door menselijk afval en stof. In september 2009 begon de Keniaanse overheid met een grote campagne om de inwoners van Kibera ergens anders te huisvesten. Dit proces zal naar verwachting twee tot vijf jaar gaan duren. Het project wordt gesteund door de Verenigde Naties.

3. Belangrijkste thema's in de film

3.4 Millenniumdoelen

In 2000 hebben de lidstaten van de Verenigde Naties afgesproken om vóór 2015 belangrijke vooruitgang te boeken op het gebied van armoede, onderwijs, gezondheid en milieu. Er zijn acht doelstellingen vastgelegd, de millenniumdoelen:

1. **De armoede halveren en minder mensen honger**
Het percentage mensen dat in extreme armoede leeft, moet in 2015 ten minste gehalveerd zijn ten opzichte van 1990. Extreme armoede betekent dat iemand minder dan \$1,25 per dag te besteden heeft. In 1990 leefden 1,8 miljard mensen in extreme armoede, oftewel 41,7 procent van de wereldbevolking.
2. **Iedereen naar school**
In ontwikkelingslanden gaan miljoenen kinderen nog niet naar school. Vaak moeten zij thuis helpen in het huishouden of een bijdrage leveren aan het gezinsinkomen. In millenniumdoel twee is vastgelegd dat in 2015 alle kinderen in alle landen basisonderwijs moeten volgen.
3. **Mannen en vrouwen gelijkwaardig**
Mannen en vrouwen hebben officieel dezelfde rechten. Dit is vastgelegd in internationale mensenrechtenverdragen. In de praktijk blijkt dit echter niet voldoende om achterstelling van vrouwen tegen te gaan.
4. **Minder kindersterfte**
Het percentage kinderen jonger dan vijf jaar dat in ontwikkelingslanden overlijdt moet in 2015 met twee derde zijn teruggebracht ten opzichte van 1990. In dat jaar stierven in de arme landen 13 miljoen kinderen.
5. **Verbeteren van de gezondheid van moeders**
Jaarlijks overlijden meer dan een half miljoen vrouwen aan de gevolgen van hun zwangerschap. In de millenniumdoelen is vastgelegd dat moedersterfte in 2015 met driekwart moet zijn teruggebracht ten opzichte van 1990. Om dit te kunnen realiseren zijn seksuele rechten voor vrouwen essentieel, zoals bescherming tijdens en kort na de zwangerschap.
6. **Bestrijding van hiv/aids, malaria en andere dodelijke ziektes**
Sinds begin jaren negentig heeft aids miljoenen slachtoffers gemaakt, vooral in Afrika. Afgesproken is dat in 2015 de verspreiding van hiv/aids tot staan moet zijn gebracht. Ook moet in 2015 iedereen met hiv/aids hiervoor de juiste medicijnen kunnen krijgen.
7. **Meer mensen in een duurzaam leefmilieu**
Armoedebestrijding gaat hand in hand met milieubescherming. Luchtvervuiling, ontbossing en uitputting van landbouwgrond zijn directe bedreigingen voor de levensomstandigheden en gezondheid van mensen. Een duurzaam milieubeleid is daarom van levensbelang. Hieronder valt ook verbetering van leefomstandigheden in sloppenwijken; wereldwijd leven bijna een miljard mensen in sloppenwijken. Afgesproken is dat de leefomstandigheden van ten minste 100 miljoen bewoners van krottenwijken flink verbeterd moeten worden.
8. **Mondiaal samenwerkingsverband voor ontwikkeling**
Dit betreft de manier waarop de rijke landen

3. Belangrijkste thema's in de film

ontwikkelingslanden kunnen helpen met het behalen van de andere millenniumdoelen. Bijvoorbeeld door meer ontwikkelingshulp te geven, schulden te verlichten en door het wegnemen van handelsbarrières. Hierdoor krijgen de arme landen meer mogelijkheden hun producten te exporteren naar de rijke landen.

Kijk voor meer informatie op www.millenniumdoelen.nl.

Links voor verdere informatie

Informatie over mensenrechten en de mensenrechtensituaties per land:

www.amnesty.nl | www.amnesty.nl/landenpagina | www.amnesty.nl/encyclopedie

Informatie over Kenia:

www.africantrails.nl/kenia> bevolking, economie

Informatie over Kibera:

nl.wikipedia.org/wiki/Kibera

www.slumstories.org/episodes

Een website die Afrika verbindt met de westerse samenleving door op eigentijdse manier informatie te verschaffen over Afrikaanse cultuur is

www.thisisafrica.me. Op deze website vind je ook bijzondere fotoreportages en korte films over het leven in Kibera.

Informatie en filmpje over verstedelijking:

<http://nos.nl/artikel/122103-verstedelijking-de-feiten.html>

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens is aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties om de basisrechten van de mens te omschrijven. In de verklaring staan de rechten die ieder mens altijd en overal zou moeten hebben. De volledige tekst is te lezen op www.amnesty.nl/uvrm.

1. Iedereen wordt vrij en met gelijke rechten geboren.
2. De mensenrechten gelden voor iedereen, waar ook ter wereld.
3. Je hebt recht op leven, op vrijheid en op veiligheid.
4. Slavernij is verboden.
5. Martelen is verboden.
6. Je hebt het recht om erkend te worden voor de wet.
7. De wet is voor iedereen gelijk en moet iedereen gelijke bescherming bieden.
8. Als je onrecht wordt aangedaan, heb je recht op bescherming.
9. Je mag niet zomaar worden opgesloten, of het land uitgezet.
10. Als je terecht moet staan, heb je recht op een eerlijke en openbare rechtszaak met een onafhankelijke rechter.
11. Je bent onschuldig tot het tegendeel is bewezen. Je daden kunnen niet achteraf strafbaar worden gesteld.
12. Je hebt recht op privacy en op bescherming van je goede naam.
13. Je mag je vrij verplaatsen in je eigen land. Je mag ieder land (ook je eigen) verlaten.
14. Je mag vluchten naar een ander land, als je mensenrechten worden bedreigd.
15. Je hebt recht op een nationaliteit.
16. Je mag trouwen met wie je wilt en een gezin stichten.
17. Je hebt recht op bezit, dat mag niemand zomaar van je afnemen.
18. Je mag je eigen godsdienst kiezen en daarnaar leven.
19. Je hebt het recht om uit te komen voor je eigen mening.
20. Je mag lid worden van een vereniging en een vereniging oprichten. Niemand mag je dwingen om bij een vereniging te horen.
21. Iedereen mag meedoen aan de verkiezingen voor het landsbestuur en zichzelf daarvoor verkiesbaar stellen. Het volk kiest de regering in democratische verkiezingen.
22. Je hebt recht op de economische, culturele en sociale voorzieningen in je land. Arme landen hebben recht op internationale hulp.
23. Je hebt recht op werk naar keuze, met een eerlijk loon. Je mag lid worden van een vakbond.
24. Je hebt recht op rust en vrije tijd.
25. Je hebt recht op genoeg inkomen om van te leven. Als je niet voor jezelf kunt zorgen, moet de overheid dat doen.
26. Je hebt recht op onderwijs.
27. Je hebt het recht om te genieten van kunst en cultuur.
28. Landen moeten ervoor zorgen dat de mensenrechten kunnen worden nageleefd.
29. Je hebt plichten om ervoor te zorgen dat de rechten van andere mensen kunnen worden nageleefd. De wetten in je land mogen niet in strijd zijn met de mensenrechten.
30. Geen van deze rechten mag worden misbruikt om de mensenrechten te vernietigen.

Amnesty International

Amnesty International

Amnesty International streeft naar een wereld waarin iedereen alle rechten geniet die zijn vastgelegd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en andere internationale mensenrechteninstrumenten. In navolging van deze visie is het de missie van Amnesty International om onderzoek te doen en actie te voeren gericht op het voorkomen en beëindigen van ernstige schendingen van deze rechten.

Movies that Matter

Movies that Matter

Movies that Matter is een internationaal expertisecentrum op het gebied van film en mensenrechten. Het organiseert het jaarlijkse Movies that Matter Festival in Den Haag en een maandelijks film- en debatprogramma in tien Nederlandse filmtheaters en speciale internationale vertoningen. Movies that Matter is er ook voor scholen! Wij helpen films uit te zoeken wanneer u specifieke onderwerpen op school wilt behandelen, geven filmadvies voor verschillende niveaus en leeftijden, en helpen u de vertoning mogelijk te maken. Indien gewenst kunnen we u ook aan interessante gastsprekers of workshops helpen, of zelfs een compleet School Film Festival organiseren. Movies that Matter @ school richt zich in eerste instantie op (alle niveaus van) het voortgezet onderwijs. Voor het primair onderwijs zijn enkele titels beschikbaar.

This is Africa

THIS IS AFRICA - www.thisisafrica.me - geeft jongeren in Nederland de kans om jongeren in Afrika van een andere kant te zien.

Video, muziek, film, dans en vooral ook het straatleven daar. Een moderne kijk op Afrikaanse jongeren en een unieke mogelijkheid voor Nederlandse jongeren om een nieuw beeld van Afrika te krijgen.

THIS IS AFRICA biedt samen met Movies That Matter een lesprogramma aan om Nederlandse jongeren te onderwijzen over Afrikaanse stedelijke cultuur. Wij hebben hierover nog veel meer informatie en ook diverse andere programma's. Onder andere biedt THIS IS AFRICA de mogelijkheid om scholen of evenementen te bezoeken met een bus waarin leerlingen kennismaken met de Afrikaanse jongerencultuur.

Colofon

.....

Redactie

Auteur Nanny Schutte-Noorlander |

Redacteur: Marcus Eshuis

Eindredactie

Movies that Matter en Amnesty International

Vormgeving

Gezamenlijk Corvee

Movies that Matter Educatie

Margreet Cornelius, Marcus Eshuis, Sabine Pouwels,
Mirjam van Campen (projectcoördinator)

Movies that Matter

Postbus 1968

1000 BZ Amsterdam

www.moviesthatmatter.nl

tel. (020) 77 33 624

educatie@moviesthatmatter.nl

Alleen te gebruiken voor educatieve doeleinden.

Stichting Movies that Matter wordt ondersteund door Amnesty International, V-fonds, CultuurParticipatie, Democratie en Media, SNS Reaal en VSB fonds. De lesbrief Good Fortune is in het bijzonder ondersteund door This is Africa.

